

Előfizetési feltételek:
Vidre postán vagy helyben házhoz
Egész évre 16 frt. Fel évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyen számla 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
6-hasábos petitor egyszeri hirdetésnél 12,
kétzeresnél 10, háromszorossal 8 kr.
A nyilvántartás 50 kr.
Bélyegdíj külön 50 kr.
Hirdetmények elfogadtatnak a ki-
adóhivatalon kívül egyedül **Haasen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
hivatalában. Budapest: Dorottya-utca
3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-n. 15. sz. I. em.
A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bérmontatlan levelek csak ismert e-
zekről fogadtatnak el. — Kéziratok nem
adatok vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-n. 2. sz. földszint (**Mer-**
tész József könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közleme-
nyek (előfizetési pénzek, hirdetések
kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, február 4.

Oda nyilatkoztunk tegnap, hogy nem kívánjuk a kormány által nyert 11, vagy újabb helyreigazítás szerint 13, szótöbbségnek eredetét kutatni.

Más lapok e tekintetben nem éltek azon tartózkodással mint mi, s oly számításokat tesznek, melyeket tanulságos voltunk miután mások által a nyilvánosság elébe hoztak, hallgatással nem mellőzhetünk.

A számítások először is azt mutatják, hogy a 13 többség a 7 hivatalban lévő miniszter és 2 államtitkár, s 4 exminiszter — ezek között 3 érdekeltek — szavazatából került ki.

Távol volt az ellenzék és középpárt részéről 35 képviselő, a jobboldalról pedig 75; tehát 40-el több, ha már most ezekből levonjuk mind azokat a kik, ha szavazniok kell, nem a kormány mellett szavaznak de ellene, alig változik a 13 többség.

E számítás helyessége pedig nem vonható kétségbe, egy kis fáradsággal névszerinti idézés által lehetne ezt bebizonyítani, különben erről a kormánypárti Whip-ek a szavazás alatt, a folyosókön eszközölt vadászat alkalmával, jó részt meg is győződtek.

Szavazott továbbá a kormánnyal 14 tisztviselő és 13 igazgató-tanácsos.

Mi következik mindebből? egy részt az, a mit már tegnap érintettünk, t. i. hogy Szlávy ma a 24 horvát képviselő jó indulatából kormányoz, másrészt pedig az, hogy ha volna is többsége a magyarországi képviselők közt, eme többséget csak is a hivatalnokok és igazgató-tanácsosok képezik.

Nem állítjuk, hogy a kormány alárendeltebb kérdésekben mint például ma, nem volna képes a többséget összetartani, de utalunk a fentebbiekre a melyekből azon következtetést vonjuk, hogy financiális ügyekben elveszté a ház bizalmát, ilyenekben a többségre nem számíthat, pedig éppen ezek azok, a melyek ma kiválóan napirenden vannak.

Az első idézett jelenségre nézve azon meggyőződésnek kell, hogy kifejezést adjunk, miszerint lehetetlennek tartjuk, hogy magyar államférfiak Magyarországot a horvát képviselők által képezett többséggel akarhassák kormányozni.

A második jelenség pedig világosan bizonyítja azt, hogy az incompatibilitás kérdésének eldöntése immár elhalaszthatatlanná vált.

Ennek sürgetése képezi mai fölszólalásunk célját.

Igaz, hogy a Szlávy-kormány sok viszontagságon ment keresztül, igaz, hogy talán oly dolgokért is bűnhődik, melyeket nem ő okozott, igaz az is, hogy több megtámadásoknak van kitéve mint elődjeinek bármelyike, de viszont az is áll, hogy ritkán részesültek egy kormány egyes tagjai annyira személyüket illető elismerésben, mint éppen a Szlávy-cabinet miniszterei.

Megvagyunk győződve arról, hogy Szlávy és miniszterfarsai nem örömet ülnek azon oly sokszor emlegetett bárony karszékében, melyeket Simonyi Ernő et consortes régóta már valószínűs deresé változtattak át, értjük, hogy létezhetnek magasabb tekintetek és kötelességek, melyeknek bővebb taglalásába bocsátkozni ildomosnak nem tartjuk, melyek azonban arra bírhatják a cabinetet, hogy még egy bizonyos ideig maradjon meg azon a helyen, amelyet elhagyni talán maga kíván leginkább, de azt is merjük állítani, hogy ily áldozatot államférfiu csak is úgy hozhat, ha személyes jó hírét koczára nem dobja.

Már pedig, ha Szlávy továbbra is megkívánja tartani a kormányrudat, lehetetlen, hogy személyes jó híre veszélyeztetése nélkül kísértse meg, a legközelebbi időkben napirendre kerülő pénzügyi kérdések megoldását, a hivatalnokok és igazgató-tanácsosok többségével; államháztartásunk rendezésére aligha nem fogunk új terhe-

ket róni az országra, hogy fogadná azokat a nemzet, ha ily többséggel szavaztatnának meg?

Tekintettel mindezekre, az incompatibilitás kérdésének mielőbb megoldását a Szlávy-cabinetre nézve becsületkérdésnek állítjuk.

— **Visconti Venosta** olasz külügyminiszter, január 1-jén körszöveget intézett Olaszország külügyi képviselőihez, melyben megczafolja a vatikán azon aggodalmait, miszerint a pápaválasztás Rómában nem mehetne végbe kellő szabadsággal. Ezen érdekes körszöveget a bécsi „N. fr. Presse“ ben előtünk fekszik; térhiány miatt azonban csak a következőket adhatjuk belőle. Miután Visconti Venosta és a pápai választásnak függetlenségét biztosító 1871. évi május 13-diki törvény 6, 7 és 10-dik cikkére hivatkozott így folytatja: „Ezen határozatok világosak s pontosan és lelkiismeretesen megtartatnak azok. Az említett cikkek szerint a konklávé Rómában törvényesen ül alom alatt állna. Mivel a konklávének Rómában a törvény souverénitást biztosít, s így a pártok áramlatai fölé helyezik s elszigeteli a kormány és nép minden befolyásától, a biztosság és függetlenség oly föltételei alatt gyűlhet az össze Rómában, mely fönséges föladatának megfelelően. Azon szabadság, melyet a szent atya választásánál élvezett, teljesen osztályrésze lesz azon gyűlekezetenek is, mely szent Péter utódjának megválasztására lesz hivatva.“

— **A pénzügyi bizottság** tegnap délután némi módosítással elfogadta Tisza Kálmán javaslatát a munkaképtelen inségeseknek adandó segélyezés módjára nézve.

— **A pancsovai képviselőválasztás.** Torontálmegye központi választmánya a képviselőválasztás napjaul jövő márczius hónap 26-ikát tűzte ki.

— **Schönberger Lajos** a „Presse“ ben a magyar országgyűlésen a keleti vasut vitáiról, különösen Kerkápoly és Szilágyi D. beszédeiről emlékeztet meg, így végzi cikkét:

A magyar keleti vasut részvényeseinek, bátor a törvényjavaslat börtökre az országgyűlésen keresztülhajtják, nem kell kétségbeesniök a szavazás eredménye föltét. Csaknem minden szónok konstatálta, hogy lehetőség ki kell nekik elégíteniök, és azon pillanatban, a mikor az országgyűlés elfogadta a kormány törvényjavaslatát nolle velle, nem marad más hátra, mint a részvényesekkel is kiegyezkedni. A keleti vasut részvényeseinek a magyar állam elleni igényei oly bázist nyertek, melyet senki sem ingathat meg többé. Az országgyűlés a keleti vasut kérdésének egész odiumát magára vette, és ha a részvényesek rövid idő alatt nem nyernek teljes kielégítést: akkor Magyarország maga semmivel sem jobb, mint a — magyar keleti vasut.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése február 3-án.

(Folytatás.)

A kérvények észrevétel nélkül tárgyalattak le a következő kettő kivételével.

Ujvidék közönsége panaszt intéz a főispán ellen azon sérelem végett, hogy a gyűlésen a városház építését, mint ki nem tűzött tárgyat, nem engedte tárgyalni.

Kosztics és Miletics a kérvény mellett szólnak, Szapáry belügyminiszter ellene nyilatkozik, a ház pedig elfogadja a kérvényi bizottság véleményét, melyszerint az ügy, mely a kormány által már elintéztést nyert, figyelembe nem vehető.

Békésmegye megsemmisíteni kéri a belügyminiszternek azon rendelkezést, melyszerint Gerlak és Portelek pusztaknak községgé alakulása megengedett.

A vita nem szorított a szönyegen levő specialis kérdésre, de kiterjedt magára a községi törvénynek ide vágó szakaszaira, azok czélserűségére, és nem eléggé világos intézkedéseire is.

A kik a kérvény mellett szólottak, kiemelték különösen azon általános szempontot, hogy a pusztáknak külön községgé alakulása veszélyezteti a községi életet, a fenforgó esetre nézve pedig megjegyeztetik, hogy itt kizárólag a Wenkheim grófok érdeke forog szóban, s hogy a puszták összes lakói ezektől függvén, nem is bírnak a községi tanács és képviselet alakítására szükséges kellekkel.

A kérvény ellen nyilatkozók pedig azon álláspontot védtek, miszerint igazságtalan, hogy a puszták birtokosai viseljék a községi terhek legnagyobb részét, miután az ezek által fedezett kiadások eredményeit nem is élvezhetik, a specialis esetre nézve pedig azt hozták föl, hogy a kérdéses puszták megfelelően a törvény által község

alakítására megszabott kelleknek, az engedély erre nem is volt megtagadható.

Szót emeltek a föntebbi értelemben a kérvény mellett Beliczay, Kemény Mihály, Tisza Kálmán és Güllner, ellene a belügyminiszter, Pulszky Ágost és Csengery, ez utóbbi a következő indítványt teszi:

Fölvitárik a belügyminiszter, terjesszen a ház elé törvényjavaslatot, a melyben részletesen irassanak körül azon kötelezettségek, — melyeknek eleget kell tenniök a pusztai területek lakosainak, — ha az előbbi községi kötelekkel kilépve, önálló községgé akarnak alakulni.“

A belügyminiszter elfogadja az indítványt.

Szólásra még többen lévén följegyezve, a tárgyalás a legközelebbi ülésben, a keleti vasutra vonatkozó törvényjavaslat 3-dik fölvilágosítása után fog folytatattani.

Ime, egészen váratlanul merült föl oly tárgy, mely egyrészt fontos elvi, másrészt, a mennyiben a kormány intézkedésének roszalásáról van szó, politikai kérdést is foglal magában.

Alig szabadult meg a kormány a híressé váló 11 vagy 13 szavazattöbbséggel, az általános krisistól, s már is szemben áll egy részletes tárczakérdéssel.

Sajnos, hogy ennél a miniszterium éppen azon tagja van érdekelve, aki ellen talán legkevesebb kifogás van, mert a területi fölosztás még csak vétkes szándék, mely hogy tetté ne váljék, arra úgy hisszük majd lesz gond.

Február 4-diki ülés.

A jegyzőkönyv fölvilágosítása után **Boldizsar** képviselő és tisztelendő ur fölszólal avégett, mert neve a tegnapi szavazás alkalmával az „igennel“ szavazók sorából kimaradt, pedig ő, amint szomszédjai és a gyorsírók tanúsíthatják szavazott, a ház e dicsőséget szívesen szó nélkül engedte volna a képviselő urnak, ki azonban ezzel meg nem elégszik, hanem nevét a jegyzőkönyvben megörökíteni kéri.

Péchy Tamás oly kegyetlen megjegyezni, miszerint ez nem szokás, amit elnök is bizonyít, hozzátéve, hogy Janicsary képviselő ural is hasonló tévedés történt, a helyreigazítás szerint 13 volt a többség.

Napirenden van a tegnap elfogadott törvényjavaslat harmadik fölvilágosítása, ez megtörténvén véglegesen elfogadtatott.

Következik Békésmegye kérvénye tárgyalásának folytatása.

Madarász a kérvényt pártolja.

Forgách Antal ellene szól, és azt bizonyítja, hogy a ház nem lehet közigazgatási dolgokban felső fórum.

Nagy György a kérvény mellett emel szót, és polemizál az előtte szólóval.

Csengery szavai fölremagyarázása folytán kér szót, ő nem tagadta, hogy a parlament specialis közigazgatási esetekben ne intézkedhessék, de azt állítja, hogy óvakodnia kell, hogy ezt mennél ritkábban tegye.

Nehrebeczky a hangos „eláll“ kiáltások daczára újra feleleveníti a már ellankadt vitát, erősebben védelmezvén a kormány álláspontját mintsem szükséges volt; nem igen ügyesnek mondhatni azon állítását, hogy valamint reá fogták a kormányra a családi vasutakat, családi törvényszékeket, most reá akarják fogni a családi községet.

A beszéd csakugyan olajat öntött a tüzre.

Beöthy Lajos a belügyminiszteri intézkedést megsemmisíteni kéri, mire **Szlávy** tagadja a képviselőház ebbeli jogát, vizsgálhatja, a vád alá helyezést elrendelheti, de közigazgatási intézkedéseket meg nem semmisíthet, ez kijátszása volna a törvényhozás másik két factorának, a korona jogainak megsemmisítése és törvény sértés, mert az 1848-diki törvények szerint, a király kormányoz felelős miniszterei utján.

Bobory a kérvény mellett szól, s azt feszegeti, hogy az új község nem bír a törvényes kellekkel.

Beszédeje alatt a képviselők meglehetősen hangosan társalognván, s a miniszterelnök is Beöthy Lajossal élénk beszélgetésbe bocsátkozván, szónok ezt rosz néven veszi, s fölszólítja a képviselőket s a miniszterelnököt foglalnak el helyeiket. Elnök figyelmezteti szónokot, hogy csak az elnöknek van joga valakit rendre utasítani. Végre indítványt tesz Bobory, hogy Bihar vagy más szomszéd megye bizassék meg az ügy megvizsgálásával.

Simonyi Ernő abban látja a kérdést, vajjon a törvény helyesen lett-e alkalmazva.

A törvényhatóságoknak joguk van a kormány rendelkezései ellen a képviselőházhoz folyamodni, itt ily eset forogván fön, akarva vagy nem, itéletet kell mondani.

Indítványozza, küldjön ki a ház egy bizottságot, melyet az ügyet megvizsgálva a képviselőháznak jelentést tegyen.

Irányi elfogadja a miniszterelnök elméletét, de tagadja, hogy a képviselőház coordinált hatalmak föltét itéletet ne mondhasson, pártolja Tisza Kálmán javaslatát.

Szapáry belügyminiszter kevés sikerrel ismétli a miniszterelnök által mondottakat.

Huszar János

Csernátó heves támadást intéz a kormány ellen, mely ugymond eljártasát ily definiókra már akkor, midőn a 21-es bizottság gyámsága alá helyezte magát, ez készíti számára a költségvetést, állapítja meg a közigazgatási rendszert, szóval teszi mindazt, a minnek teljesítésére a kormány képtelennek mutatkozott. De a kormány mindezt figyelembe sem veszi, nem érti az ellenzék, de még saját pártja bizalmatlansági szavazatát sem.

Vidliczkay általános meglepetésre igen röviden szól, constatálja, hogy a kormány mindig ellenezte, hogy felbe független bíróság állíttassék.

Szlávy újra felszólal, de nagyon simán felel Csernátónak, ismétli a mondottakat, s hozzá teszi, hogy jó lesz közigazgatási bíróságot fölláttítani, a minnek azonban csak akkor lesz ideje, ha majd véglegesen szervezve leend a közigazgatás.

Kállay Ödön panaszkodik, hogy törvényszéket, miniszteriumot, szóval mindent, canonicált szentségnek mondanak, s így semmi visszaélést nem képes a ház orvosolni.

Csiky nem maradhat el a concertból, a parlament szót ángolos kiejtéssel iparkodván kimondani némi derült séget idéz elő, mire boszorkodva mondja: a kinek nem tetszik mondjon jobbat — haragos marad mindvégig, s miután még egynehányzor derült ségre fakasztá a házat, haragosan le is ül. Erre a vita befejeztetik.

Tisza Kálmán mint indítványozó él a zárszó jogával, mert nem hívén, hogy ily hosszú vita keletkezik, javaslatát, mely oda céloz, hogy a kormány ez ügyben részletes jelentést tegyen a háznak, nem tartotta szükségesnek indokolni.

Sajnálja, hogy a korona jogai szóba hozattak, senki sem tagadta annak vagy a főrendiháznak jogait vizsgálni kívánja a ház a kormány intézkedéseit nem megsemmisíteni, s ha e kifejezés használtatott, ez csak a vita hevőben történt.

Ezután hosszabban polemizál Forgáchcsal, Pulszkyval s a miniszterekkel, végre ajánlja indítványát.

Szapáry, Forgách és Tisza Kálmán rövid észrevételei után szavazásra bocsátatván a kérdés, a többség a kérvényi bizottság véleményét fogadja el.

Ezután Csengery indítványára kerülván a sor, az egyhangulag elfogadtatik.

Nem lévén semmi elkészült tárgyalási anyag, a legközelebbi ülés szombaton fog tartatni.

T a n ü g y.

Az orsz. köznevelési egylet kérvénye a képviselőházhoz

(a középtanodai oktatás érdekében)

I.

Mélyen tisztelt képviselőház!

Midőn látjuk, hogy csaknem minden nemzet egyik legfontosabb föladatainak tekinteti azt, hogy tanügyét — hazájá állam érdekeinek, nemzeti sajátosságainak és társadalmi viszonyainak tekintetbe vételével a józan paedagogiai elvek útmutatása szerint a tudományok jelen fejlettségi fokának követeléséhez alkalmazza, újjaalakítsa, bizonyára a mily örömmel fogadja, ép oly érdeklődéssel kísérjük nálunk is minden igazszívű hazafi a tanügyünk — különösen középtanodai tanügyünk — újjaalakítását célzó intézkedéseket; érdeklődéssel kísérjük, mert tiszta meggyőződés, hogy a középtanodai ifjúság jelenkori nevelésének és tanításának módja ama lényeges tényező, melytől nemcsak a távol jövő, hanem már a közel nemzedéknek is

A „KÖZÉPPART” TÁRCZÁJA.

Ernesto Rossi.

Ernesto Rossi tegnap tartotta bevonulását olasz társulatával a német színházba, s ezen bevonulás sikere után itélve az általa tartani szándékolt 6—8 előadás elég nagyszámú közönséget fog vonzani a német muzsának pesti, szomorú hajlékába. Rossi tegnap este az „Othello” című szerében mutatta be magát, s hajdan nagy, most már roskadozó, de azért még mindig első rangú művészet. A német színház elég nagy számú közönsége bőségesen adózott elismerésével, s Rossit csaknem minden nagyobb jelenet után viharosan megtapsolta. Rossi társulata, melyvel tegnap este bevonulását tartotta, majdnem Falstaff seregét juttatta eszünkbe: általában gyenge, kevés kivétellel kritika alatti egyénekből áll az, s ugylát-szik csak arra van számítva, hogy a környezetben legyen a figyelmet mindig magára vonó központ, nap, mely környezetére fényt áraszt. Ennyi azonban Rossitól sem telett: az előadás maradt mindvégig nagyon gyenge, s csak ott volt élvezhető, hol Rossi jelent meg. Az előadás sokat segített azon különben barbar eljárás, miszerint Rossi, Shakespearenek egyik legkitünőbb műremekét, az „Othello”-t kegyetlenül megsemmisítette csaknem valamennyi jelenetet lefaragván arról, mi nem tartozik a velencei szerencsés alakjának ki-domborításához.

Rossi maga művészi nyugalommal és mérséklettel kezdett nagy föladatainak megoldásához. Nagy és erőteljes alakja, mint koloszs hideg méltósággal jelent meg a színpadon. E sziklató meg azonban lassankint fölmelegült, s az érzelmei tüzeben olvadt föl, midőn Desdemónának szerelmes szavakat mondott; de még mindig nem árulta el, hogy ezen sziklában egy vulkán látja a forr. A Jago (Giacomo Brizzi) által elvetett szikra azonban megindította a nagy proceszszust. Rossi szenvedélye fenyegető füstgomolyokat vetett; a negyedik fölvonásban megnyitott egy-egy kráter, melyből a szenvedély izzó látványa folyt. Innét túl azonban a nagy látomány nem fokozódott. A sok apró kráter nem olvadt egyetlen, nagy lángoló tűztőlösszére össze, hanem ha egyik beomlott új támadott helyett, s csak ezek képezték a lépcsőt, mely a végső össze-

szelmei életképessége, erkölcsi ereje, anyagi jóléte és ezekkel együtt hazánk felvirágozása függ.

Ily tiszta meggyőződés indította az orsz. köznevelési egyesületet is arra, hogy a nagym. vallás és közoktatási miniszterium által közre bocsátott tantervet, paedagogiai, tudományos, nemzeti, s így észszerűségi szempontból beható bírálat alá vegye: mely beható bírálatának eredményét — nemzeti művelődésünk érdekében — honfiai kötelességének tartja, a mélyen tisztelt képviselőház elé terjesztieni és azt különös figyelmébe ajánlani.

Előre bocsátva azt, hogy a jelen tanterv maga a közoktatási miniszterium, de még az orsz. köznevelési egyesületnek is a képviselőház elé terjesztett „Közép tanodai törvényjavaslatában” kimondott alapelvekkel ellentartó alapon készült, az egyesület f. évi február 1-én tartott közgyűlése, az új tantervre paedagogiai, tudományos nemzeti s így észszerűségi szempontból a következőket jegyzi meg.

Az új tanterv azon irányelvét, hogy „a tananyag alatt, nem érthetni (!) csupán (!) a tudományos rendszerbe foglalt anyagot, hanem ép azon részét az ismeretek körének, melyet közönségesen az általános műveltség nevével jelölünk meg s melynek alapján a tudományos rendszer annak idejében és némi módon már a középtanodai oktatás folyamatában, de teljességgel csak az egyetemi oktatás folyamatában fölépülhessen (!)”, mint a gymnasiumi oktatás céljával ellentézőt, a — gymnasium más tanintéze tektől elütő, sajátosság jellegetű leontóját, mint az alaki képzés mellőzőjét, a gymnasium tantervében, már azon szempontból sem tartja felvehetőnek, mivel épen ez az új tanterv ama téves irányelve, melynél fogva ezen új tanterv szerint a tanuló nem rendszeres általános műveltségre, hanem minden egyes tudományzokban, csak összefüggés nélkül, tehát fölületes ismeretre tehetne szert.

A tanterv második irányelve, hogy „az oktatás érdekében olynemű csoportosítás alkalmazandó, melybe a tárgyi rész az irányadó központ, úgy, hogy a nyelvek tanítása a történelem és irodalom a mathesis és természettudományok szolgáltatásának álljanak” a közgyűlés helyesli ugyan és közhajtja is a concentratio — a csoportosítás elvének a középtanodai tantervre behozatalát, de csak oly mértékben, melyben az a gymnasiumi oktatás jellegét a tudomány-szakok rendszeres összefüggő tanítását nem veszélyezteti: nem helyeselteti azonban a concentratio elvének oly tul-hajtását, mint az a jelen tanterv történet, — mert a concentratio elvének tulhajtása eredményezte azt, hogy a tantervben az egyes szaktudományok valóságos erőszak követtetett el, hogy a külön szakok egyes részei, minden rokonság, összefüggés nélkül tereltek egy födél alá; kárhajtja a közgyűlés a jelen tanterv azon eljárását is, melyszerint az az egyes önálló tudományzokat a tárgyi oktatás határtalan kedvéért más szakok tanításának eszközévé alacsonyította. Magok, az egyes tantárgyakra vonatkozó irányelveket az egyesület a tanterv részletezésével összehasonlítva veszi bírálat alá, hogy így részint az irányelv tarthatatlansága, részint a részletes téves és hiányos volta annál föltünőbb legyen, — hol nem mulaszthatja el az egyesület, hogy a helyes tantervre vonatkozó nézeteit föl ne említsé. A történelmi tanításra fölláttított irányelvek nagyrésztévé téveségét a következőkben véli a közgyűlés kimutathatni:

A tantervnek a történetre vonatkozó része, oly kevéssé világos, és annyira hiányos, hogy annak alapján a tanuló nemcsak az emberiség művelődésének fokozatos haladásáról magának kellő fogalmat nem szerezhet, hanem még hazánk történetében sem tájékozhatja magát eléggé. A tantervben oly fontosnak föltüntetett mon-dákat, — melyek a gyermek elméjét hamis adatokkal töltik meg, — nem is említve a chronologiai rend kedvéért az alsóbb osztályokba oly részleteket kellene előadni,

omlás katastrófájához vezetett. Rossi valóban nagy Otello lehetett — fiatalabb korában, midőn hangja, szenvedélye jobban bírta. Ő maga is érzi az előhaladott évek miatt okozott fogyatkozásait, azért kezdi játékat oly megeresz-tett hurrall, nehogy az a lassankint nagyobbodó kifeszítés által elpattanjon. E hur azonban még így sem bírja a végső csavarásokat, s hogy el ne szakadjon, koronként még ereszkedik. Rossi játéka a szenvedély legmagasabb fokain való összehatása tehát hiányos; de egyes momentumai megragadók. Néha egyes szavak kimondásában nyílik meg őseréjének forrása, s csak ritkán látunk ily hatásos példát rá, hogy egy szó megrázó erő, el-andalító zene, káprázatos világosság lehet az igazi művész ajkán. Rossinak ezen előnyét azonban, mely még soká lelket fog lehelni hanyatló művészetébe, a német színház közönségének legnagyobb része nem igen élvezhette, s így kellőleg meg sem jutalmazhatta, mivel oda művészen kívül az olasz nyelv tudása is kell.

Rossi társulatának tagjaival keveset kell foglalkoz-nunk. Mint említettük, általában gyenge színészek azok, kik egyéniségüket nem tudják (s tán nem is volna szabad nekik) érvényre emelni. De s e d e m o n a (Enrichetta Cattaneo) minden értelem nélkül pattogtatta el legszebb mondkáit. Giac. Brizzi nagyon kedélyes alak arra, hogy Jagot személyesíthessé. Még T e r e s a d a R é legtöbbet tett arra, hogy mint Emilia, Jago felesége, dícséretünket kiérdemelje.

A tagok dícséretére még csak azt emelhetjük ki, hogy tán az egy Brizzit kivéve valamennyien a legszebb olasz kiejtéssel beszélnek, mi az olasz színészek gyakori tájszólamát tekintve, némi előnyét képezheti Rossi társulatának.

A m. tud. akadémia ülése.

— Február 3. —

A mai ülés a nyelv- és széptudományi osztályé volt. Az ülés kevesebb érdeklődéssel birt, mint rendszeren ez osztályé. Kiseb érdeklődéssel tárgyaltak történelmi fölolvadások s egy folyóirat új számának rövid ismertetése is önálló szerepet játszott a programmban.

Először Szilágyi István levelezőtág értekezését olvasta föl, még pedig Szilágyi Aron. Ez értekezés czíme: „az állítólagos Rákóczy-codexről.” Az egész alig több egy csekély tartalmú felelősnél, melynek körülbe-

mint a császárság és a pápaság viszonyai, Solon, Lykurgus törvényhozása, a római köztársaság fejlődése, a városok keletkezése, melyek a gyermek értelmi fejlettségét messze fölülmulják, és melyek a történelemnek is nehezebben megfelfejthető problémáit képezik; nem hozható pedig e vélemény ellen az sem, hogy az említett részeket az alsóbb osztályban csak egyszerűleg kell előadni, mert a tantervben nincs később hely arra, — hol a történelem ezen fontos szakaszai behatóbban tárgyalhatnának.

Ugyanez áll némileg a hazai történelemre is, melynek alkotmányos viszonyait a XIX. században alig lehet helyesen előadni, ha annak történelmi fejlődésére fokozatosan figyelem nem fordítottat, mi 10—13 éves gyermeknél alig lehetséges.

A concentratio — fönnebb említett szükségességét ismételve, — tudja a paedagogia — ama követelményét az egyesület is, hogy az összes történelmi tanítás központjává a hazai történelem tévessék, de azt oly módon tartja kivihetőnek, mely a czélnek a tantervvel sokkal biztosabban megfelel.

A tanterv hibái közé tartozik az is, hogy a történelmi oktatást az őskori népek megismeretése nélkül a görögökkel kezdi.

Az egyesület nézete szerint a történelem tanítását a hazai történelemmel kell kezdeni, ez adja meg legkönnyebben és legbiztosabban a történelmi érzéket, ez tanítja meg egyes ajku honfiaink gyermekeit a közös hazá szeretére, melyért őseink bármely nyelven imádták is az istent, egyaránt ontották vérüket. Ezután, midőn már a gyermek értebb, következők csak az emberiség egyetemes történelme — fötekintettel a művelődés haladására.

Itt már — kellő határok közt észszerűleg alkalmazható és üdvös szolgálattal tehát a concentratio elve, mert — ha a mint kell is — az egyetemes történelem tanítása az ókorral kezdődik, a klasszcai olvasmányokból sok ismeretet szereve az ifju, a két klasszikus nép társadalmi és művelődési viszonyairól, nyilvános és házi életéről azon ismereteket a történelem előadása között igen jól felhasználhatja.

Erre következnek a közép és újkor kulturmépek történelmének áttekintése, kiváló tekintettel azon kor-szakokra, melyek azok művelődésben való haladását jelez-zik, minden ily alkalommal tekintetbe kell venni hazánkat és kifejezni, hogy mily részt vett nemzetünk azon — a művelődésre befolyó tényekben és viszont mily befolyással voltak azok hazánk fejlődésére. A történelem tanítását befejezné — hazánk oknyomozó történelme, fötekintettel alkotmányunk és közművelődésünk fejlődésére.

Valóban esodálatos, hogy a tanterv — az általános műveltséget tűzve ki céljával — a földrajzot a tantárgyak sorából egészen kihagyta, mert a mely része annak a természettudományok rovatában föllelhető az oly zavaros és fölületes, hogy annak nyomán a tanító sem a föld, sem az egyes világrészek, sem hazája természeti viszonyait de még csak orohydrográfia sem ismertetetheti meg: a tanterv ide vonatkozható része sem föld- sem természetrajz.

A tanterv szerint a politikai földrajz egészen áldozatul esik a történelemnek, s ha meg lesz is említve ott, hol azt történelem érdeke megkívánja, hol marad az ethnographiai, a statisztikai rész, a különböző népek iparának, kereskedelmének és művelődési viszonyának leírása? Valóban a tanterv az általános műveltség egyik legfőbb tényezőjét hagyja figyelmen kívül, tehát nem általános, csak fölületes műveltséget akar meghonosítani. — Igenis — kell a földrajz tanításának természetrajzi ismerettel is birnia, kell a két tantárgyat szorosabb kap-

löl ez a tárgya: Toldy F. irodalom történetünk jeles buvára valamely munkájában azt állítja, vagy inkább azon feltevé-sének ad kifejezést, hogy midőn az 1639. Medgyesi, az akkori erdélyi fejedelemszónny udvarán Dániel páterrel vitatkozásba ereszkedett és a fejedelemszónny, mint Medgyesi maga mondja: „egy 176 éves bibliát vett elő”, e biblia alighanem az ugynevezett Rákóczy magyar codex-nek bibliafordítása volt. Szilágyi most kimutatja, hogy ez állítás lehetetlen, minthogy maga Medgyesi, is kinek néhány munkáját legújabbban kézhezkeríté, bevallja, hogy a biblia latin nyelven volt írva.

Az értekezés fölolvása után Toldy Ferencz fölláll, hogy kimondja azon véleményét, mely szerint az egész sokkal alábbrendelt érdekű tárgy, hogysem tudományos vitát érdemelne. Különb — ugymond — ő maga is csak sejtélemképen hangoztatta most már megezáftolt állítását.

Ezután dr. Ring Mihály mint vendég értekezett: „A Catull kéziratokról, különös tekintettel a nemzeti muzeumban levő Catull kéziratára.” Mielőtt ez utóbbit ismertetette, a Catull kéziratok történetéről is szólt hosszabban. Az első e nemű kézirat Veronában találtatott, később hozzájuk híres nevek, mint például a Petrarcaé voltak fűzve ki szintén foglalkozott kéziratok tanulmányozásával. Most ki szintén foglalkozott a mi muzeumunkban lévővel. Ez utóbbit a veronainak másolata, s értekező szerint alighanem a 15-ik század elején íratnak, kemény bőrkötésű, miből az ülésen elnökölő Pulszky Ferencz azt következtette, hogy a kötés a 16-ik századból való.

Utolsó fölolvásó Hunfalvy Pál választmányi tag volt, ki a „nyelvtudományi közlemények” (az akadémia és osztálya rendes kiadványának) utolsó füzetét ismertetette, melyben Kriza Jánostól a magyar rhythmusra vonatkozó nagyobb értekezése, továbbá a fölolvásótól több külföldi munka ismertetése s más dolgozatok foglaltatnak. Közöttük Edelpacher-e, ki most kezd először föltűnni e téren, s néhány becses adatot szolgáltatott a magyar nyelv történetére nézve hazánk déli vidékein.

A jövő ülés a legérdekesebbek közé fog tartozni. Rómer Flóris a nemzeti muzeum római kincseiről fog értekezni, azonkívül pedig Keleti Károly és Öváry Lipót fölolvadásokat tartani.

esolatba hozni, ezt azonban a jelen tanterv legkevésbé sem eszközi.

A földrajz is mint a történelem — az általános bevezetés után a haza ismertetésével kezdődik, és csak azután kell áttérni a nehezebbre, a távolabb fekvőre; csak az lehet a józan paedagogia követelménye!

A főtanodában és a gyakorlati életben számtalan a panasz, hogy a középtanodát végzett ifjak magyarul helyesen fogalmazni nem tudnak: az egyesület teljesen meg van győződve arról, hogy az új tanterv ezen bajon nem segíthet, hanem azt csak növeli, mert a tanulót sehol sem ismerteti meg a magyar nyelv rendszere és szellemével, a tárgyi oktatás mellett az alakira kevés gondot fordít.

Különfélek.

Budapest, február 4.

A király f. hó 10-dikén indul sz. pétervári útjára. Ő felsége kíséretével Bécsből február 10-ikén utazik el, s Pétervárra f. hó 13-dikára érkezik meg. A király február 22-dikéig fog az orosz fővárosban időzni. Ha ő felségét Moszkvába meghívják (az oroszok akkor kezdődő bójtje lehet akadály) oda is el fog járni, elkerülő esetben ő felsége f. hó 22-dikén vissza fog térni. Ő felsége egyébiránt, mint a „P. L.”-nak távirják, visszajövet alkalmasint Lembergben is megállapodik, s Bécsbe csak f. hó 28—29-dikén fog visszaérkezni.

A király a m. tud. egyetemi orvostanhatóságok bájbizottságának, az általa f. hó 29-én rendezett táncvizalomra való meghívását elfogadta s az azzal összekötött jótékony célú előmozdítására magán-pénztárából 100 fitnyit összeget adományozott.

Külföldi hírek. A király Woldand Józsa, nyitrai megyei bizottsági tag és Handlova mezővárosa bírájának, a közügyek előmozdítása körül tett sikeres szolgálatai elismerésül az arany érdemkeresztet, Csarada Géza es. kir. főhadnagy és felső-elefánti birtokosnak a es. kir. kamarási méltóságot adományozta.

Követségi kinevezések. Ő felsége báró Hübnér Rafael es. és kir. másodosztályú követségi tanácsost első osztályú követségi tanácsossá, és gróf Kneifstein Károly tiszteletbeli követségi tanácsost másod-osztályú es. k. követségi tanácsossá nevezte ki.

Iskolai értesítés. A pesti reform. főgymnasium kebelében az 1873—74 iskolai év első felének végén a következő időben tartatnak meg a szigorlatok és vizsgálatok. Február 12-től 24-ig a rendes növendékek szigorlatai, 19-én az érettségi vizsgára menendő ifjak előleges magánvizsgálata. 20, 21, 22-én írásbeli érettségi vizsga, 25-én szóbeli érettségi vizsga. Ugyanazon napon a délutáni órákban az I., II., III., IV., osztály, 26-án pedig az V., VI., VII. osztálybeli magántanulók vizsgái. A szigorlatokra tisztelettel meghívottnak a szülők és nevelésügyi barátai. Kelt Budapesten 1874. február 2-án. Vámosy Miklós, igazgató-tanár.

A természettudományi társulat február 6-án, pénteken esti 6 órakor a vegytani intézetben (országút 42. sz.) természettudományi estélyt tart. Ez alkalommal Szabó József folytatni fogja mutatóvívvel egybekapcsolt előadását „a bécsi válagtárak drágaköveiről.”

Budapest főváros mai közgyűlése, melyről tért-hírány miatt csak röviden szólhatunk. Szécher Mihály indítványa a kisajátítási alap szaporítása, illetőleg a fővárosi kisajátító ügy újabb való rendezése iránt elfogadtatván, az új rend 1876-ik évben fog életbe lépni. Fenyvessy Adolf indítványa a fővárosi bizottsági tagok inkompatibilitása tárgyában úgy fogadtatott el, hogy ezentul minden egyes esetben az állandó igazoló-és bíró-bizottság fog dönteni. — Királyi Pál indítványa a Frank-féle becses s most használatlanul heverő könyvtár helyezésére iránt bizottság küldetett ki. — Békei tanácsnokkal. Végül néhai Simon Flórent helyébe Ney Ferenc választott az iskolatanács tagjának. A többi tárgyak alárendelt érdekűek voltak.

A korszolya egyet bálja az idei farsang legsikerültebb bálja volt eddigé. A redoute termet még soha sem láttuk úgy tömve, mint ez alkalommal, s a lady patroness, gr. Gyürky Sarolta neve valóban méltán kezd szerepsés önméne tartatni. A nevezetességek közt gr. Szapáry Gyula és Tréfort minisztereket, a török kensul, pár tábornokot stb. láttuk. A jó kedv általános volt: — s úgy értesülünk, hogy a multság nevezetes plus is eredményezett.

A nemzeti színház igazgatója a vidéki színigazgatókhoz a következő felhívást intézte: „A budapest-krisztinavárosi nyári színház, a május 12-től szeptember 15-ig terjedő nyári időnyre egy vagy több évre bérbe adandó. A vállalkozni szándékozó vidéki színigazgató urak sziveskedjenek ebbeli szándékukat velem folyó hó végéig levélben közölni. A bérlet feltételei a vállalkozni szándékozókkal azonnal írásban fognak közöltetni. Szigligeti Ede, igazgató.

Exequált miniszter. A házber-adó be nem fizetése miatt a multkor, mint a lapokban közölve volt, több házi urat akként exequáltak, hogy a házberfizetést lefoglalták. Mint az „U. L.” hallja, ezen házi urak közt volt Kerkapolyi Károly is 300 ft adóhátralék miatt. A volt miniszter azonban nem engedte, hogy az exekució tényleg végbe menjen, s a hátralékos összeget megfizette.

A lindewiesei gyógvintézetben jelenleg husz magyar tartózkodik s ezek közt Lendvay Márton, a nemzeti színház tagja, ki ott a közfigyelem és előzékenységre tárgya. Nevezett művésznök állapota, mint ő pesti barátaihoz intézett leveleiben írja, javul ugyan, de a javulás csak lassan halad előre. Lendvay egyébiránt — minthalljuk — teljesen bizik a lindewiesei gyógvintézetben, s mivel az első 3 heti időszak alkalmasint nem fogja teljesen helyreállítani egészségét, két—háromheti időköz után a kurát újra kezdi, s így még csak pár hó múlva fog visszatérni.

Rövid hírek. Izsó Miklóst és nejét mély gyász érte: egyetlen 2 és fél éves fiuk Miklós a napokban el-

hunyt. — Két osztrák főlsőházi tag bünberbe fogatott; az egyik gróf, s mint több megbukott bank igazgató-tanácsosa, család miatt bünvádi állapotba helyeztetett. A gróf 70 éves, s kimutatta, hogy az igazgató-tanácsosi ülése el sem járt, de azért mégis kitérőtletett a titkos tanácsosok névsorából. — Három sajtó pör fog tárgyalatni nem sokára, s pedig Kovács Károly ellen február 19-dikén; Kalenda György ellen február 26-kán, s Farkasányi Károly ellen márczius 5-dikén. — A krisztina-városi „zöldfa” vendéglőben szolgáló Rosenfeld Eleonora újdonszült gyermekét az árnyékszékbe dobta, a gyermeket azonban, ki sírása által elárlta magát, kiszabadították, s az anyát átadták a fenytörvény-széknek. — Budán tegnap egy örült nőt fogtak el az utcán; a szerencsétlen egy miniszteri hivatalnok neje, s gyermeke elvesztése miatt örült meg. — Kalmár József cipészinas a napokban nyom nélkül eltűnt; Jászapátiban lakó atyja mindenkit félkér, ki fia felől tud valamit, értesítse az apát Jászapátiban. — A fővárosi adóhátralékok öt millióra rugnak. — Házmán Ferenc volt budavárosi főpolgármesternek 3000 forint nyugdíj szavatolt meg, mit a belügyminiszter helyben hagyott. — Dell'Adami, a főállott pestmegyei központi törvényesek bírāja a kir. tábla fogyelmi bírósága által, hivatalos hatalommal való visszaélés miatt, hivatalának elvesztésére, s illetőleg ebből származó jogérvényeinek elvesztésére ítéltetett. — Mikó Imre gróf, mint Kolosvárról írják, vesélyesen megbetegedett. — Wencsekheim Béla báró visszautazott Bécsbe a mai udvari bálra. — Ismét párbaj volt a városigletben, hol W. J. hivatalnok és K. L. nyugalmazott főhadnagy pisztolra megverekedtek; az utóbbi surlóvást kapott. A párbaj indoka ismeretlen. — Haller János és Wittich k. a. eljegyzéséről szóló hír alaptalan. Arany János „Agnes asszonyát” Tesznozkalszky (Klein) Béla, a „Dunaj” című tót szépirodalmi folyóirat szerkesztője, lapja számára lefordította. A fordítást sikerültnek mondják.

Nemzeti színház. Csütörtök, február 5. „A fekete domino”, opera 3 főlvonásban.

Táviratok.

Pozsony, február 4. A képviselőtestület tegnapi ülésében egy miniszteri leirat olvastatott föl, melyben a miniszter kijelenti, hogy az állam nem veheti most át a pozsonyi főreáltanodát; Pozsony városa azt remélte, hogy két millió kölcsön fölvételére jóváhagyást nyerend; ezt azonban nem nyerte el és így az átvételből hátrány háromlnek a városra. A bajos pénzügyi viszonyok folytán a reáltanoda átvételének ügye egyelőre a status quo-ban marad.

Posen február 3. Ledochovszky elfogatása a kir. törvényesök rendelete folytán történt, melyről már egy nappal előbb értesítve lön.

Bécs, február 4. Offenheim és Ziffer kezesség mellett szabaddalra bocsáttak. Liskovetz szintén szabadon fog bocsáttatni.

Bécs, február 4. A költségvetési bizottság három szavazat híjjával egyhangulag elfogadott egy határozati javaslatot, mely szerint az insbrucki theologiai fakultás Julius végén bezáratik és fölslzattatik. A közoktatási miniszter ezt megelőzőleg behatolás adta elő a fakultás viszonyait; eszerint ennek főnállása elválaszthatlanul van kapcsolva ahhoz, hogy az ott működő jezsuitarendű tanerők is ott maradjanak. A kormány megfelelt a képviselőház egyik határozatának, a mennyiben a törvény rendelkezését ezen fakultásra is alkalmazta; ezek után a miniszter a határozati javaslat ellen nyilatkozott.

Berlin, február 4. Ledochowski érseket nem Frankfurtba, hanem Ostrovecba (Posenben) kísérték fogságba. Elfogatásakor kastélyát erős rendőrcsapat szállta meg. A két kanonokot, kiket kíséretül kért, nem eresztették vele.

Páris, február 3. Desseligny miniszter tegnap Neversben beszédet tartott, melyben Mac Mahon hatalmának meghosszabbításáról szólva azt mondta: hiszi hogy a munka, a köznyugalom, a jövő kérdéseinek megoldása érdekében több évi fegyverszünet szükséges, egyetértésre szólítja föl és fölhiója a polgárokat, csatlakozzanak a kormányhoz, hogy sikeres tevékenység fejtessek ki.

Pétervár, február 3. Császári rendelet kegyelmet ad mindazoknak, kik 1874. előtti politikai vétés miatt vád alatt állanak.

Róma, február 3. Nicotera interpellációjára azt feleli a külügyér, hogy a Lamarmora leleplezéseit nem helyesli, de megátolnia azokat nem lehetett. Kifejezi reményét, hogy a német és olasz nép barátságos viszonyát nem fogják megzavarni s miután a törvény ily közokmányokat illetőleg nem rendelkezik világosan, ő fog a kamara elé idevonatkozó javaslatot terjeszteni. (Zajos tetszés.) Chiave néhány megjegyzésére V. Venosta felelvén az ügy befejeztetik.

— Éjjel érkeztek. —

Páris, február 4. A köztársasági elnök ma meglátogatta a kereskedelmi törvényeszeket és az elnök üdvözlő szavaira válaszolva azon reményének adott kifejezést, hogy a kormány végleges megállapítása alapján a kereskedelem is ujjal fog emelkedni. Egyttal biztosítá az elnököt, hogy a kormány kiváló gondot fordít a kereskedelemre és iparra, és kijelenté, hogy föl nem foghatja a kormány állandósága iránti aggodalmakat, minthogy ő mint a végrehajtó hatalom feje hét éven át a jelen körülmények közt is érvényt fog szerezni a nemzetgyűlés határozatainak.

Közgazdaság.

Budapest, február 4.

A hitelegyletek reformjáról az iparos körben a lefolyt napokban bizottsági tanácskozások tartattak, melyeken a következő megállapodások létesültek. A Budapesti fennálló személy-hitelegyletek, a kölcsönös kezesség rendszerén alapulván, a lehető legnagyobb biztosítékot nyújtják és így szervezetük életképes, a hitelegyletek függetlenekké teendők a bankoktól, oly formán, hogy fix összeg utalványoztatik számukra; a bankok közülni fogják egymással személy-hitelegyleteik tagjainak névsorát és az azoknak kiutalványozott összegeket; a felvételi válsztmányba csak oly tagok választhatók, kik igénybe veszik a maximális hitelnek legalább is felét; a bankigazgatóságnak fennhagyatik azon jog, hogy a hitelegylet által megadott hiteket fölülvizsgálja; a hitelegyletek czégbefjegyzésére előnnyel járónak mondatot ki. Ezen megállapodások a február 5-én tartandó iparosértekezlet elé fognak terjesztetni.

Az első magyar iparbank hitelegylete. február 2-án d. e. 10 órakor közgyűlést tartott Strohmayr elnöklete alatt. Az előterjesztett számadások szerint a hitelegyletnek a lefolyt év folyamában 36,111 ft. vesztésege volt, mely a hitelegyleti tagok között 100 ft. hitel után 1 ft. 70 kr krjával oszlik meg. Megjegyzendő, hogy Strohmayr elnök megnyitó beszédében kiemelte, miszerint az igazgatóság a hitelengedélyezésnél nem járt el kellő óvatossággal, s hogy jövőre minden pajtáskodásról le kell mondani. Egyébiránt a hiteltulajdonosok vizsgálatására azt is kiemelték, hogy más hitelegyleti tagoknál még sokkal kedvezőlenebb eredmények fordultak elő. A közgyűlés tudomásul vette a jelentést s a titkárnak 1000 ft tiszteletdíjat szavazott meg s ezután a pótválasztások eszközöltettek.

Az első magyar szálloda-részvénytársaság Fuchs Rudolf elnöklete alatt tartott közgyűlésén 5 ft 50 kr. osztalékot határozott a mult évre.

A budapesti kereskedelmi és váltótörvényesök mult évi ügyforgalma — a „M. Polit.” szerint legjobban tikrözik vissza a kereskedelmi hitel azon nagymértű megrendítését, melyet a „krach” okozott, mert a — beadványok száma 164,742 darabra rugott.

A szesz és czukoradó fölemelése tárgyában Hazai Ernő figyelemreméltó nézeteket fejteget a „Reform”-ban. Azon föltevésből indul ki, — mondja, — hogy 1875-ben nem kevesebb anyag fog szesznek földolgoztatni, mint földolgoztatott 1872-ben s mivel az adó az anyagokhoz képest 7½ egész 16 két harmad százalékkal fölemeltetik, a bevételnek is emelkedni kell 779.638 frittal. E számítás kiállja az aritmetikai próbát, — de nagyon kevéssé valószínű, hogy a gazdasági viszonyoknak is megfeleljen. 1869 óta a szesztermelés évről évre esőkent, mindig több-több szeszgyár szünteti meg a munkát s az adójövedelem is mindinkább hanyatlik. Azt hiszik, hogy az ideai adóbevétel alacsony összege még a legnagyobb pesszimistákat is meg fogja lepni. Azon föltevés tehát, hogy egy ennyire hanyatló ipar még újabb terheket is megbírjon, legalább is merészenk tűnik föl. Az adóteher minden szaporítása növeli a termelő rizikóját s esőkenti kedvét oly vállalkozás iránt, a kedvezőtlen körülmények összehatá nyomása alatt mindinkább romlásnak indul. — Ugyan ez az eset a czukortermelésnél is, a hol az adó-többlet 192,000 forinttal szerepel a kormány kimutatásában.

A gabnakereskedők és ügynökök egy értekezlete a végett fordult és a bürze és gabnacsarnok bizottságához, hogy a gabna határidő-üzletnél idegen gabna nemek is fölvtessenek. E kérelem jogosult, különösen a jelen körülmények közt, midőn annyi idegen gabna fordul meg piacunkon.

A nagykarolyi önségélyző népbank törvénytelenül megválasztott tisztikarát és választmányát a kereskedelmi miniszter által kinevezett kormánybiztos, Ujjalussy Miklós, állomásáról elmozdította, s az előbbeni igazgatóságot és választmányt hivatalába visszahelyezte.

A osztrák-magyar monarchia vasúthálózata mult évi december hóban 2040 háromnegyed mérföldre terjedt, s ezen szállítottatott összesen 2.707,542 személy és 61.290,402 mázsa teher; a bevétel 15.919,932 frittal több mint a megelőző év december havában. A mértöldenkénti átlagos bevétel 7809 ft volt, s ezt a magyar vasutak közül csak a magyar királyi államvaspálya budapesti tarjáni vonala és a mohács-pesti vaspálya érte el. Általában emelkedést mutatnak a megelőző évhez képest: a magyar nyugoti, miskolcz-bánrévi, nyiregyháza-ungvári, budapesti tarjáni, magyar keleti, kassa-oderbergi, alföld-fiumei, zakány-zágrábi, füzesabony-egri, tiszavidéki és duna-drávai pályák; hanyatlást a tarján-zólyomi, zelyomrutteki, mohács-pesti, első erdélyi, magyar-galicziai, arad-temesvári, hatvan-miskolezi vonalak.

A bécs—novii vasutra vonatkozól az olvassuk a „Presse”-ben, hogy a sinek bevásárlása iránt már is megtette a konzorcium a lépéseket, pedig még kezességi sincs. — Bezzeg a pest-zimonyi vasutról hallgat a krónika.

A budapesti gabna-ésértéktözsderől. Február 4-én. Gabonában az árak nem változtak; a tözsde lanyha hangulatban volt. Eladattak: magyar sorsjegyek 83.50, vasuti kölcsön 99.50, magy. hitel. 140.75—141, földhitel. 58, municip. 28.75—29, takarékos és hitel 60.12—60.25, pesti közuti 355—355, orsz. közp. 74 frittjával. — Egyéb értékekben nem volt üzlet. Valuták szilárdak; 20 frankos arany 9.04, es. arany 5.35, tallér 1.69½, ezüst 107.

Vizállás.

	0 alatt	0 fölött	időjárás
Febr. 4. Pesten	—	—	3' 5" havas
" 4. Pozsonyban	—	—	2' 7" felbős
" 4. Szegezen	—	—	1' 0" száras
" 3. Szatmaron	—	—	3' 2" felbős
" 3. Tokajban	—	—	2' 11" száras
" 4. Szolnokon	—	—	2' 5" száras

Felölös szerkesztő: Huszár Imre.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. február 4-én.

Gabona-árak.		Hang.	Vámmászánktint	Befiz.	Részvények.	Adva	Tartva	Befiz.	Adva	Tartva
83	7.60	7.75	315	Első magy. ált. biztosító-társaság	925.	935.	500	Első magyar serfözde	415.	420.
85	7.85	7.95	200	Haza	360.	365.	200	Sertészhaló	180.	185.
87	7.75	7.85	300	Pannonia	62.	67.	200	Athenaeum	250.	252.
83	7.75	7.85	100	Pesti bizt.	90.	95.	500	Pesti könyvnyomda	640.	650.
85	7.95	8.10	200	Hunnia	185.	190.	200	Egyesült magyar gőzhajó-társ.	7.75	8.
87	7.65	7.75	300	Unió	351.	352.	500	Ganz-féle vasöntőde	376.	378.
85	7.90	8.05	200	Budai	100.	110.	200	Gschwind-féle szeszgyár	232.	235.
87	7.85	7.95	200	Budai hegyipálya	50.	60.	200	Börgyár	85.	86.
83	8.05	8.15	80	Municipális hitelintézet	28.75	29.	100	Gyapjamosoda	100.	102.
85	8.05	8.15	85	Angol-magyar bank	35.25	37.	200	Salgó-tarjani kőszénbánya	102.	104.
87	7.90	8.05	180	Magyar általános hitelbank	140.75	141.	200	Schlick-féle vasöntőde	165.	167.
85	7.90	8.05	200	Francia-magyar bank	32.	34.	500	Sósokuti kőbánya	116.	118.
87	7.90	8.05	100	Magyar általános földhitel-társ.	57.75	58.	200	Első magyar szeszfinomító	155.	160.
85	7.90	8.05	50	Takarék- és hitelegylet	60.	60.12	200	Alagut	86.	88.
87	7.90	8.05	50	Buda-ó-budai népbank	37.75	38.	100	Lánchíd	84.	85.
85	7.90	8.05	100	Iparbank	53.	55.	150	Budapesti malom 6%	173.	176.
87	7.90	8.05	200	Budai kereskedelmi és iparbank	200.	202.	100	Arany	5.35	5.37
85	7.90	8.05	500	Pesti kereskedelmi bank	720.	725.	20	20 frankosok	9.03	9.05
87	7.90	8.05	200	Pesti iparbank	430.	440.	100	Ezüst	107.	107.75
85	7.90	8.05	100	Budapesti kézművesbank	69.50	70.50	100	London 10 font sterling	112.50	112.75
87	7.90	8.05	70	Pesti egyetemi bank	37.	38.	100	Páris 200 frank	44.50	44.75
85	7.90	8.05	50	Hivatalnok hitelegylet. I. em.	46.	47.	100			
87	7.90	8.05	80	Kisbirtokos hitelintézet	74.	74.25				
85	7.90	8.05	100	Országos közp. takarékp. 5%	2530.	2540.				
87	7.90	8.05	1000	Pesti hazai	180.	182.				
85	7.90	8.05	100	Budapesti fővárosi	46.	50.				
87	7.90	8.05	100	Kőbányai takarékpénztár	55.	56.				
85	7.90	8.05	100	Külvárosi takarékpénztár	42.	44.				
87	7.90	8.05	40	Szentendrei takarékpénztár	38.	40.				
85	7.90	8.05	60	Ujpesti takarékpénztár	48.	50.				
87	7.90	8.05	500	Árpád malom	37.	40.				
85	7.90	8.05	500	Blum-féle	285.	290.				
87	7.90	8.05	500	Concordia	113.	115.				
85	7.90	8.05	200	Erzsébet	143.	144.				
87	7.90	8.05	200	Molnárak és sütők	210.	212.				
85	7.90	8.05	500	Hengermalom	780.	780.				
87	7.90	8.05	300	Victoria	108.	110.				
85	7.90	8.05	100	Első budapesti	630.	635.				
87	7.90	8.05	100	Budai gyárudvar	21.	20.				
85	7.90	8.05	1000	Pannonia	410.	415.				

H I R D E T É S.

TETTEY NÁNDOR és TÁRSA
könyvkereskedésében

Budapesten: váczi-utca, „a vastuskóhoz“ megjelentek:

- ABONYI LAJOS.** A fonó krónikája. Beszélyek a magyar népeletről. 3 kötet ára 3 frt.
- ARGIS GYULA.** VIII. Henrik hat házassága. Történeti regény. 1 frt.
- ASBÓTH JÁNOS.** A magyar királyi honvédelmi ministerium működése 1867—72 a minister ur megbízásából hivatalos adatok alapján. 3 frt.
- GEORGI BARTAL.** Commentarium ad historium status jurisque publici Hungariae. 3 köt. 5 frt.
- BARTALUS ISTVÁN.** Magyar népdalok egyetemes gyűjteménye. A Kisfaludy-társaság megbízásából énekre és zongorára alkalmazva. I kötet 5 frt. diszkötésben 6 frt.
- BEÜTHY ZSOLT.** Biró Márton. Regény, ára 1 frt.
- DEGRÉ ALAJOS.** Salvator Rosa. Történeti regény, 3 kötetben. (3 frt helyett) 2.20 kr.
- DUMAS SÁNDOR.** Egy szerelmi kaland (1 frt helyett) 75 kr.
- GAÁL KAROLINA.** Egy sirkert ír. Történeti regény Mátyas király korából. 90 kr.
- GABORIAU E.** A 113. számú percsomó. Regény 4 kötet 4 frt.
- GIBBON EDVÁRD.** A római birodalom hanyatlásának és bukásának története. Az angol eredetiből átdolgozta Hegyessy Kálmán. Második jutányos kiadás. 2 kötet. Ára 4 frt.
- GONDRE COURT.** La Gazette báró. Történeti regény, (3 frt helyett) 2 frt.
- GONZALEZ MANÓ.** Az éj hölgye. Regény, fordította Balthazar Győző 2 kötet 2 frt. Az egy orosz hercegnő. Regény, fordította Milassin Vilmos. 1 frt 20 kr.
- HANZÉLY FERENCZ.** Kereskedelmi irálytan és levelező, egybekötve kereskedelmi és magániratokkal. Pályamű. 3 frt.
- HAFIZ DALAI.** Persa eredetiből ford. Erdődi Harrach Béla 1.20 kr., diszkötésben 2 frt.
- HUGO VICTOR.** A Notre-Dame egyház Párisban. Regény, fordította Szalkay Gergely. 3 kötet 2.50 kr.
- JAKAB ELEK.** Kolozsvár története. I. kötet, Ős-, ó- és középkor (513 Kr. e. 1540 Kr. u.) oklevéltár és világszító rajzokkal. Ára 10 frt.
- Korrajzok és eszmétüredékek 1850—1867. évszaktól Jankovich Vincze naplója után** 1 frt.
- KÖVÁRI LÁSZLÓ.** Erdély története. I. kötet. Az ősidőkről 1310-ig 2 frt. II. kötet Az Anjou ház urahánától II. Lajos királyig 1.80 kr. III. Zápolyák kora 2 frt. IV. A Báthoriak, Bocskai és Bethlenek kora 2.20 kr. V. A Rákóczyak és Apatiak kora 2 frt. VI. A Gubernátorok kora. 2 frt.
- KÖVÁRI LÁSZLÓ.** Erdély nevezetesebb családjai. Czimerekkel és leszármazási táblákkal. 30 fametszvény-nyel. Ára 3 frt.
- A magyar családi és közéleti viseletek és szokások a nemzeti fejedelmek korából** 2 frt.
- Okmánytár az 1848—1849-iki eseményekhez.** Ára 2 frt.
- Száz történelmi rege** 1 frt.
- Történelmi adomák.** 1 kr.
- KLOPSTOCK.** Messias. ford. Tarkányi Béla. Diszkötésben (1 frt 50 kr helyett) 1 frt.
- LIPCSEY TAMÁS.** Néhány szó a magyar társadalomról 60 kr.
- IDŐSB MOGYORÓSSY JÁNOS.** A Wenckheim Hund család eredete és ivadékai Magyarhonban. 7 kömetszeti arcképpel 1.60 kr.
- ORBÁN BALÁZS.** A székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismeri szempontból. Számó^s önálló és szöveggéppel. I. Udvarhelyszék 4 frt. II. Csikszék 3 frt. III. Háromszék 4 frt. IV. Marosszék 4 frt. V. Aranyosszék, Radnóth, Maros-Ujvár, Gyéres és Torockó vidéke 4 frt. VI. A Barcaság 5 frt. Mind a 6 kötet 24 frt.
- POLITIKAI LEVELEK.** Egy külföldön élő honfíhoz. 60 kr.
- B. PONGRÁCZ EMIL.** Gyöngyvirág. Regény 2 kötet. Rózsabimbók. Költeményfüzér 1 frt. diszkötésben 2 frt. Estikék. Beszélyfüzér 60 kr. Suezig és vissza. Utirajzok. 2 kötet 2 frt.
- PRÉM JÓZSEF.** Külföldi költőkből. Műfordítások 1.20 kr.
- Dr. SCHROTT JÓZSEF.** Az általános állami számvitel tan kézikönyve, fordította Fésüs György 2.50 kr.
- P. SZATHMÁRY KÁROLY.** A beszély elmélete, a Kisfaludy-társaság első díjára méltott pályamű. 60 kr.
- A Gyulafehérvár-Nagyenyedi Bethlen-főtanoda története** 2.50 kr.
- Beszélyek az erdélyi honvédelvildgól.** 1 frt. helyett 60 kr.
- Lukanusz.** Szomorujáték öt felvonásban. 60 kr.

Nemzeti színház.

Kiadja Toldy István.

- I. Szigligeti Ede. Beldi Pál. Eredeti szomorujáték 5 felvonásban.
- II. Sardon Victor. A jó barátok. Szinmű 4 felvonásban fordította: Szerdahelyi Kálmán.
- III. Szigligeti Ede. Fenn az ernyő ninesen kas Eredeti vigjáték 3 felvonásban.
- IV. Feuillet Octave. A kísértés. Szinmű 5 felvonásban. Fordította: Radnótfay S.
- V. Belot Adolf. A rendszeres férjek. Vigjáték 3 felvonásban francziából. Berzék A. és Toldy I.
- VI. Berzék Árpád. Adam és Eva. Vigjáték 1 felvonásban — Chassé croisé. Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Fournier és Meyer. Francziából: Toldy István.
- Egy-egy kötet ára 80 kr. helyett 60 kr.**
- TÖRS KÁLMÁN.** A Margitsziget leírása. 1.20 kr.
- VOLNEY A.** Romok. Az igaz vallás, megfejte az emberiség vallásos fogalmainak keletkezése-e ezek leszármazásából és a természet törvényei. Magyarosítá és jegyzetekkel ellátta Szalkay Gergely 1.20 kr.
- GRÓF ZICHY család idősb ágának okmánytára.** Közli a magyar történelmi társulat. Szerkesztik: Nagy Imre, Nagy Iván és Véghegyi Dezső. I. kötet 1094—1341 4 frt. II. kötet 1342—1355. 4 frt.

Megjegyzendő, hogy ezeken kívül könyvkereskedésünkben bármily irányu és bárhol megjelent vagy hirdetett munkák készletben tartatnak, vagy minden árfelemelés nélkül a leggyorsabban szerezhetők meg.

Tettey Nándor és társa könyvkereskedése Budapesten.